

nu slet ikke dvæle ved, at det efterhaanden som Valgretten er udvidet i England, viser sig, at dette Dvorttal af et Par Stemmer ikke engang rent udvortes taget forslaaer. Vi have ganske nylig set, at et Ministerium, der paa den mest eskatante Maade havde stillet et Kabinetsspørgsmaal som i Minoritet. Man kunde ikke tænke sig andre end to Mænd som Premierministre; der var foruden den, der var foreslaaet, kun en eneste Mand, der kunde kaldes hertil, og da denne anden Mand, der er en Mand paa omtrent 70 Aar, træt af Arbejde og båret af Sorg, negtede at overtage Roret, forsvandt det parlamentariske Systems Fordring, og Ministeriet blev, uagtet det var kommet i Mindretal ved et Kabinetsspørgsmaal. Jeg vil se bort derfra, jeg vil forudsætte, at det parlamentariske System i England endnu lever, saaledes som det levede for 20, 30 eller 50 Aar siden; jeg vil se bort fra de Betragtninger, som af den nuværende Skattemerfantiser bleve anstillede under de sidste Valglovsforhandlinger, hvor han med stor Forudseende, med stor Uerødbighed for Landets Historie, henvendte de bekjendte Ord til sin nuværende Leder: „Sav dog Medlidenshed med vor gamle parlamentariske Forsætning!“ Men denne havde ingen Medlidenshed med den, og Forholdene ville nu udvikle sig anderledes end tidligere. Altsaa, mine Herrer, jeg ser bort herfra og spørger, hvilke have Betingelserne for et parlamentarisk Ministeriums Dannelse i England hidtil været? Naar det ret vilde undersøge, hvilke Mænd der optages i et engelsk Ministerium og fremfor Alt, hvem der bliver Ministeriets Leder, ville de finde, at der er 3 Faktorer, som spille en fremtrædende Rolle ved alle Posters Besættelse, men fremfor Alt ved Premierministeres Valg. Den ene er Fødselsøverlegenhed, altsaa begunstiget Fødsel. Den anden er Rigdomsøverlegenhed, altsaa en begunstiget Formuenhedsstilling i Samfundet, fremfor Alt da en gennem Arv vundet Formuestilling, thi det Medlem af Underhuset, der selv har arvervet sin Rigdom, skal ikke let finde Plads i et britisk Kabinet. Den tredje er Landsøverlegenhed, udviklet og besættet gennem Studium og Dannelse. Det er de tre Betingelser. Den af dem, der vanskeligt har kunnet undværes, maa vel siges at have været Fødselen, naturligvis ikke saaledes, at den blotte Fødsel i en vis Familie gjorde Udslaget, men saaledes, at den, der med en saadan Fødsel i nogen Grad forenede de andre Elementer, haade et uhyre Forspring for de Andre. Den, der i højere Grad forener alle de tre Elementer, vinder en Frihed, en Tryghed i Stillingen som engelsk Premierminister, der er ukjendt i alle andre Lande. Jeg tør ikke tale om levende Mænd, uagtet det er aldeles sikkert, at den, der kjender f. Ex. Lord John Russell, Disraelis og Gladstones Livsudvikling, vil kunne anfille overordentlig lærerige Betragtninger om Betingelserne for at blive engelsk Konseilspræsident. Derimod er det tilladt at tale om de Døde. Hvad

tro de Herrer, at der gav Palmerston sin eminentte Sikkerhed i den lange Række af Aar? Det var det, at han var saa lykkelig i et ligeligt Livsmaal at forene alle tre Betingelser. Han hørte til de privilegerede Familier; han hørte vel ikke til dem, der efter engelske Forhold kunde kaldes sær rige, men han var dog formuende, og han var en høitbegavet Mand, som fra Ungdommen af havde udviklet sine medfødtte Gaver ved stadigt Arbejde. Den, der ikke i samme Grad forener de tre Elementer, maa dog i alt Fald forene nogle af dem i en betydeligere Grad, naar han skal kunne hævede sig i en Stilling, som Premierminister. Lad mig nævne et Navn, som de Alle kjende: Sir Robert Peel. Denne Mand var ikke ved Fødselen saa høit stillet som Palmerston, han arvede en Formue, og ved en ganske sjelden Arbejdsdygtighed vandt han en eminent Stilling, hvori han paa det økonomiske Omraade øvede en gennemgribende Indflydelse. Men skal Noget i England, der hverken er lykkelig stillet med Hensyn til Fødselen, og heller ikke er lykkelig stillet med Hensyn til Rigdom, overvinde disse to Mangler, fordres der et Geni, som selv i England kun sjelden sødes, og endda naaer et saadant Geni kun ved et Sammenspøj af særegne Omstændigheder til den Stilling, der ellers tilkom ham i Kraft af Landens Ret. Eller han naaer den i alt Fald først saa sent, at hans Kræfter forinden ere saa nedbrudte, at han segner under Byrden, der lægges paa ham. Som Exempel vil jeg nævne en Mand, som trods den Arret, han har tilføjet Danmark, utvivlsomt maa siges, at have været et Geni: George Canning. De ville, altsaa, mine Herrer, finde, at der med Hensyn til Betingelserne for et Ministeriums Dannelse i det Store og i det Enkelte, igjennem den traditionelle Udvikling har optaarnet sig saadanne Banskigheder og Betingelser, at kun virkelig eminente Genier kunne gjennembyrde disse Skranker, Genier, der som sagt selv i England kun sødes sjældent, og som vi i Danmark sandelig ikke kunne gjøre Fordring paa at besidde. Skulle vi søge om en saadan Statsmandsdygtighed hos en danskfødt Mand, frygter jeg, at vi maatte gaa tilbage til Griffenfelds Tid. Det er altsaa Resultatet af den 600aarige Udvikling; det er de Vilkaar, under hvilke det parlamentariske System i England er i Stand til at arbejde ikke i en enkelt Samling, men igjennem Mennekkaldere. Og dette System tror De, mine Herrer, at De kan overføre til vort Land.

Det andet Hovedresultat af den Maade, hvor paa det parlamentariske System har arbejdet sig frem i England, er det hele Net, den hele Række af ustkrevne Regler, som beherske Forholdet mellem Kronen og de tvende Huse, mellem Overhuset og Underhuset, mellem Regjeringen og Kamrene. I England møder en Minister ikke i begge Thing. En af Betingelserne for et Ministeriums Dannelse er, at begge Huse ere nogenlunde ligelig repræsen-